

Folketingets Miljøudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. NST-401-01402

Den 23. januar 2015

Folketingets Miljøudvalg har i brev af 26. november 2014 stillet følgende spørgsmål nr. 100 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Steen Gade og Lisbeth Bech Poulsen (SF).

Spørgsmål nr. 100 (alm. del)

Vil ministeren kommentere landbrugsudspillet fra VKO "Forslag til folketingsbeslutning om fødevare- og landbrugspakke", jf. "Mere vækst med grøn realisme" bragt i Jyllandsposten den 25. november 2014 og oplyse hvilke konsekvenser, forslaget vil få, hvis det bliver ført ud i livet, herunder:

- hvordan kvælstof-mankoen ville se ud efter 1. vandplanperiode,
- hvor mange tons fosfor der skal reduceres med andre virkemidler,
- om de nødvendige fosfor- og kvælstofreduktioner kan nås med andre virkemidler i de kommende vandplanperioder fra 2016 samt omkostningerne hertil,
- hvor meget udledningen af drivhusgasser fra landbruget vil blive forøget,
- om forslaget vil kunne rummes indenfor nitratdirektivets rammer, og hvor store mængder kvælstof forslaget vil medføre tilført til grundvandet?

Svar

Landbrugsudspillet fra VKO peger på lempelser af en række miljøregler – men ikke på, hvilke alternative indsatser der skal gennemføres for at nå målene i vandramme-, habitat- og nitratdirektiverne, og dermed hvordan vi undgår at forringe natur- og miljøtilstanden. Vurderingen af udspillet konsekvenser må derfor baseres på den umiddelbare merbelastning af miljøet, som initiativerne i udspillet skønnes at give anledning til, såfremt der ikke samtidig gennemføres kompenserende foranstaltninger.

I udspillet fra VKO foreslås det at fjerne de reducerede gødningsnormer, randzonerne, de 60.000 ha efterafgrøder, som erstattede de 140.000 ha målrettede efterafgrøder, og restriktionerne på jordbehandling i efteråret. Den samlede effekt heraf vurderes ifølge Naturstyrelsen og Miljøstyrelsen umiddelbart på baggrund af de hidtidige opgørelser af disse virkemidlers kvælstofeffekt, at være en øget tilførsel af kvælstof til kystvande op til ca. 10.000 tons eller en forøgelse på ca. 18 % af den danske landbaserede kvælstoftilførsel. Fosforeffekten af at ophæve randzonerne vurderes, ligeledes på baggrund af den nyeste viden om randzoner fosforeffekt, at være en øget belastning til vandmiljøet på 3-19 tons fosfor.

Forslaget lægger derudover op til en ændring i harmonikravene for slagtesvin fra 1,4 til 1,7. Det vil betyde en forøgelse af fosforoverskuddet på husdyrbrug med slagtesvin. En forøgelse af fosforoverskuddet vil over tid øge udvaskningen af fosfor til vandmiljøet og give en dårligere udnyttelse af fosforressourcen, hvor planteavlere i højere grad må importere fosfor som handelsgødning fremfor at modtage overskudsgylle fra nærliggende husdyrbrug.

Randzoner, efterafgrøder og reduceret jordbehandling blev i forbindelse med den tidligere regerings aftale om Grøn Vækst fra 2009 og vandplanerne vurderet som de mest omkostningseffektive virkemidler til at reducere kvælstoftilførslen til kystvande. Alternative virkemidler, som f.eks. er beskrevet i rapport fra Københavns Universitet¹, vil generelt være betydeligt dyrere, fx yderligere skærper af krav til husdyrgødning, udtagning af lav- og højbundsjorde og skovrejsning.

I forhold til både nitratdirektivet og beskyttelse af drikkevandet vil den øgning af nitratbelastningen, som forslaget lægger op til, vanskeligt kunne forenes med de gældende krav, fordi grænseværdien på 50 mg/l ifølge Miljøstyrelsen anslås at ville blive overskredet i flere områder. Det gælder særligt inden for nitratfølsomme indvindingsområder, hvor vi ved, at grundvandet er sårbart over for nitratudvaskning. Her vil en øget udvaskning i størrelsesordenen 7-15 mg/l mange steder være kritisk. Men også uden for de nitratfølsomme indvindingsområder vil en øgning af nitratbelastningen i det anslåede omfang kunne give problemer med nitratforurening af drikkevandet.

Såfremt kommunerne i indsatsplanerne til sikring af drikkevandsinteresserne skulle kompensere for en øget tilførsel af nitrat fra landbruget, vil det medføre merudgifter for vandforbrugerne. I den forbindelse skal også nævnes, at grundlaget for de eksisterende indsatsplaner vil blive ændret væsentligt. Kommunerne vil således i flere tilfælde skulle revidere eksisterende indsatsplaner.

I forhold til forslaget betydning for udledning af drivhusgasser har Klima-, Energi og Bygningsministeriet leveret nedenstående beregning, som jeg vil henholde mig til:

”Med udgangspunkt i det foreliggende grundlag skønnes VKO-forslaget til fødevarer- og landbrugspakke at øge udledningen af drivhusgasser med i størrelsesordenen op til 1 mio. ton CO₂-ækv. i 2020. Dette er et foreløbigt skøn under en række givne forudsætninger, og der er ikke taget stilling til implementerbarheden af de enkelte punkter i forslaget. Den øgede udledning skal ses i forhold til mankoen, som ifølge centralskønnet i Energistyrelsens Basisfremskrivning fra oktober 2014, vil være 2 mio. tons CO₂-ækv. i forhold til at opfylde regeringens mål om en 40 pct. reduktion i 2020 af de danske drivhusgasudledninger relativt til 1990.

De væsentligste bidrag til den større udledning af drivhusgasser stammer fra gradvis udfasning af reducerede gødskningsnormer, og hævelse af harmonikrav for slagtesvin. Dertil kommer bidrag fra fjernelse af krav om randzoner, fjernelse af krav om efterafgrøder samt fra tilladelse til jordbearbejdning inden 1. november. Det har ikke været muligt at skønne over klimaeffekten fra de øvrige punkter i VKO-forslaget, men de vurderes ikke at medføre væsentlige ændringer af udledningen af drivhusgasser.”

Ud over ovenstående konsekvenser er det min opfattelse, at VKO's forslag kan få væsentlige konsekvenser for husdyrproduktionen, idet det kan medføre længere sagsbehandlingsperioder og skærpede krav i godkendelserne som konsekvens af den øgede udledning af kvælstof, der følger af forslaget om at fjerne de reducerede gødningsnormer mv.

¹ Københavns Universitet Fødevarerøkonomisk Institut, 2012: Analyse af omkostningerne ved en yderligere reduktion af N-tabet fra landbruget med 10.000 tons.

Kirsten Brosbøl

/

Mads Leth-Petersen